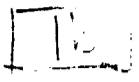

887 (85)

K34/82

b
1
38

1901

Tema ya 22.

H. Mohlabe

Poya bogadi

Temana ya 1 (a): Poya bogadi a ka tasiwa gapé.

4075 Poya bogadi ke mosadi yowe a togatségo monna wa gwe a boela a dula lapeng la mmagwe. Mosadi yowe o bitsiwa gore ke poya bogadi. O boetsé o dutsi lapeng la mmagwe o bjale ka bona bawe a ilego a ba siya. A goma a buša baratho bjale ka pele. Batswadi bagwe le go ba ka ntsha dikhomo ba di fa mothadiwa a go na taba leina la gwe le gona fela ke yone poya bogadi.

1902

4076 Poya bogadi ke gore mosadi yo a ilego go boya bogadi ke moka a napa a dutsi mowe lapeng la mmagwe. Batswadi ba gwe ba ba ba ntsha dikhomo ba di fa mothadiwa. Bjale ka gobane o boetsé ruri gore a te a dule lapeng la mmagwe. Mosadi yowe wa poya bogadi molao a o mo dumelle gore a dule ka gare ga legora, ka baka la gore a ka ruta nnete. Ge a na le baratho o ta batswenya, ka baka lewe ke moka a ba kwene naš. Ka baka la gore ke yo mogolo ba ta no mo tsaba. Fela go šila gona ba ka tše ke ba šila. Ka go riale mowe ba khaletsana goba go bštana.

4077 Ke nnete khadi goba poya bogadi yowe e thenago khadi e kholo a e dule ka moteng. Ge gona le bo mogadibo wa gwe, ba ka tše ke ba kwana naš; ka baka la gore umatswala wa bona o x ta nyaka moredi wa gwe. Ge poya bogadi a na le bana, 'matswala wa hi betsi o ta nyaka bana ba moredie go feta bana ba barwa bagwe. Tše thengwe le tše thengwe o ta kwa a re o fa bana ba ngwana wa gwe. Bjale ka go riale mowe ke moka lerobo le ya tene ka moteng. Ke mokhwa owe poya bogadi ba yago ba e agela wa yone mote.

1903

4078 Poya bogadi o wagelwa wa gwe mote kantle ga legora la batswadi. Ka lebaka lewe la go mo agela wa gwe mote,

RM/

Ba direla gore a the ke a khona go buša ka gare ga mote. Ge a ka tswa ka legoreng la gwe a ta a leba, ka moswana ba ta tsoga ba mmona phōsō. Goba go lebile bo mogadibo ba gwe. Ba mmotša gore e ka be o toga o boele moteng wa go. A ka lifiwa fela ga a na le madi. Ge a thena madi a lifiwe.

1904

4079 Bjale ka Manku e be a tsere ke Malebōgō. Mosadi a ka a ba poya bogadi ka baka la go thala aowa monna wa gwe o ile a hwa. Ka morago ga thello tha monna wa gwe ke ge a e ba poya bogadi ka baka la go thoka yowe a mo thōkōmōlago. Ke baka lewe a go ba poya bogadi ka lona.

4080 Ba fitha ba mo fa ngwako o mongwe wa mmagwe. O ile a ta a na le bana ba babedi. Mokhekolo o na le maloko, maloko a bjale ka ditoo, dikoko le mago o tšwa a futše. Dilo tšewe ka moka o be a eta a e fa bana ba barwae. Bjale yowe moredie a re go fitha dilo tšewe ka moka tša hwa. Maloko awe a be a fiwa bana ba moredie. Bjale betsi ba thoma go ba le dipelašlō. Ka morago ga dipelašlō tša bona, ba le thetša go tsolela mnatswala wa bona. Ka moteng gwa thomega lešata. Mnatswala wa bona a emela moredi wa gwe.

1905

4081 Banna ba ba ba khobakana mowe moteng wa ga Mothabe. Bjale betsi ba re rena ga re boniwi ka baka la go poya bogadi. Pele ga gore poya bogadi a tene ka mo moteng e be re kwana le mnatswala wa rena. Taba ya bobedi le bana ba rena ba khallengwa bjale ka diupja. Ke baka lewe re le thetšitšego go mo tsolela. Mnatswala wa bona a re o agella moredi wa gwe legora. Banna ba mo ganetša. Ke go ba re go fetša ditšale ke go ntsha poya bogadi ka moteng.

4082 Manku o ile a ntshiwa ka moteng a agelwa wa gwe mote. Ditšele ka moka di ile tša fela. Mo a ka tena ka moteng a kwa yo mongwe a mo lēbōla ke moka o wa goma a boela ka

moteng wa gwe. Le bona go ba ka ya ka kowa ga ola wa gwe
ba kwa e le gore wa ba lèbèla ba swanetše go toga. Noga
ga e latelliwe moleteng wa yōna. Ke molao wa poya bogadi
gore agōlwé wa gwe mote. Taba ya Manku e fedile e ta
mowe.

1906

4083 Bo poya bogadi ba bangwe ke ba go tšala monna a ya
a dula lapeng la mmagwe. Bjale ka baka la go dula mowe
lapeng la batswadi, batswadi ba ba ba fa mo^{khonyana dikhomo.}
Ditaba tšena di atile kudu pakaeno. Kgale e be e the gona
ka baka la gore bana e be ba okwa thewe batswadi ba bona ba
the bolago. Pakaeno go šoma lerato. Bjale ka moragō
ga mo ba totšane ditshila lerato le la le a fēla. Ke
moka go baka thalano. Ba bangwe ba tšaba le banna, ba
bangwe ba ba bo poya bogadi.

4084 Bjale ka Thoko le Lokweng. Thoko ke moredi wa Manyane,
o be a tšere ke Lokweng. Bjale o ile a lena le mosadi yowe
dilemo tše nnš. Ka thelemo tha bothano mosadi a thala. Go
thala gagwe a ka a tšeyana le monna yo mongwe o ile a dula
lapeng la mmagwe. Ba kilo tšeya ke dinyane o ta boela monneng
wa gwe a napa a gana go bošla bogadi.

1907

4085 Monna o bolaya ke tala a na mo apeedi wa bušwa.
Mokgonyana a ya ga makgolo wa gwe go nyaka mosadi. Bjale
mosadi a ya a ganšla. Molato keng o gana go bošla bogadi.
Ke tennš ke theroba tha go thwa ke teiwa a mpošša gore
mo ke tha belege ke gore ke nna thephoko. Lena mo feng
dikgomo tša gwe a yo tšeya yowe e ka the beng thephoko, yowe
a tla mmelegelago bana. Ge e le nna a ke sa boela.

4086 Mokgonyana o ile a hwetsana dikgomo tša gwe ka morago
ga mengwaga e meraro. O ile a tuba tšela ya go ya ga makgolō
wa gwe a nyaka dikgomo. Bjale ba motša gore mosadi wa go
a go thala ka gobane a tšee ke botho. Mothlang a tšeiwago
re tša go botša wa tša wa gapa dikgomo tša go. Ke noka a bošlš
gae a yo dula. Mafelong ga ngwaga wa bobedi a boela, ba ya

Rai/

ba mo fetola bjale ka pele. A re le se ke la makala mo le bitsiwa ka kgorong.

4087 Taba e ile ya iswa kgorong ka moragô ga ngwaga wa bobedi. Bjale ba kgoro ba ba ya ba bolabola bjale ka ba ga makgolo wa gwe. Ba re mosadi e sa le wa go ka baka la gore a tsee ke motho. Ba ile ba fa batswadi le-baka la gore moredi wa bana a tseeiwe monna a boêlê ke dikgomo tsawe.

1908

4088 Thoko a re go tseeiwa la bobedi a ke go nyake nna ke fo fo dula mo lapeng la uma. Lena batswadi ba ka nyakelang dikgomo le fe Lokweng. O bolabola le batswadi ge ba le gae. Kowa kgoro a ka a bolabola. Papagô Thoko ke Theriri o ile a leka ka matla go lwa le moredi wa gwe a umotêa gore a boêlê bogadi. O ile a pallwa, ka oaka la gore ba ile ba umotêa gore o taba wa bolaya motho wa batho ba makgowa ba tla ba go swara. Ke moka papago ngwana o sitile ke moredi wa gwe, a ntsha mathlo a mo lebella. A sala a e lwa tsela ya go hwetsana dikgomo tsa go fa mathadiwa.

4089 Theririx a isa dikgomo kgorong pele ga lebaka e lewe kgoro ya go ba e mo file. Ke sitile ke ngwana ke lekile go lwa nae bjang le bjang ke paletêwe. Bjale ke bone gore ge nka g. fo tswela pele le go tiya nkaba ka bolaya makgowa ba tla ba ntswara. Bjale ke lekile ka matla go tsama ke kolota, ke e hwetsane thoto ya mothadiwa ke yona e. Ba kgoro ba ile ba umotêa gore o boe ka tsatêi la gore re tle re kwe gore mokgonyana o dumelana le gore ke ona monyalo wa gwe.

1909

4090 Ka lona letsatêi lela ba ile ba gathlana le mothadiwa. Bjale kgoro ya re go mothadiwa dikgomo tsa go sedi. Makgolo wa go o re o lekile ka matla go lwa e moredi wa gwe gore a boêk, bjale o mo sitile. Ke moka ke ona monyalo wa go o. Mokgonyana o ile a dumela. Monyalo wa gwe e be e le dikgomo tse ntabe le masome a mabedi a dipudi le dipudi tse thano. Ba kgoro ba gafêla

RM/

mothadiwa dilo tša gwe.

1910

4091 Mothadiwa o ile a tswalla kgoro ka kgomo. Ka kgomo
ewe ke lebugile ba kgoro, ka gobane dikgomo tša ka e be
nka the di bōnē ka pela. Ke moka molato wa bona wa fela
o etla mowe. Thoko ke moka ke poya bogadi. Ke moka a
napa a dutši lapeng la mmagwe. A ka a tšeiwa. O napile
a gana le go tšeiwa a nyaka fēla go dula lapeng la mmagwe.

4092 Thoko o ile a agelwa wa gwe motše ka baka a la
thethiko the go papagwe a elwa le mmagwe. Monna le mosadi
ba no kgarametšana ka tšatši le lengwe. Bjale ka tšatši
le lengwe a thoma go lwa le mosadi. Thoko o ile a thikiša
mmagwe ba gobatša mokgalabje. Monna a ka a nyaka go thlwa
a sa bolabola le poya bogadi ewe, o ile a napa a mo ntšha
ka motseng. Ke moka molato wa fela o etla mowe. Mosadi
ke poya bogadi a dule ka gare ga motse.

1911

4093 Mosadi ke poya bogadi go a ile a napa a gana go
tšeiwa la bobedi. Lentšu le la poya bogadi ke moka le
mo mamaretše. Basadi ba bangwe ba nyaka kudu go ba kgomo
kata o e kgorošē. Mola batswadi ba ntshago dikgomo ba fa
mothadiwa, a the nyaka go ba a tla tšeiwa la bobedi. O
nyaka go epuša. Monna a ka fo dula nae, e seng gore a mo
nyale. Poya bogadi ke mosadi wa go se nyake go nyadiwa
la bobedi.

Temana ya 2 (b): Pere ya magadi a mabedi.

4094 Pere ya magadi a mabedi ke gore mosadi yowe o bitsiwa
ka mokgwa owe, ka baka la gore o be a tserwe bjale o thladile
o tseyana le yo mongwe. Legato la pele ke la go ba poya
bogadi. Bjale ge a ka nyadiwa la bobedi o bitswa gore ke
pere ya magadi a mabedi. Batswadi ba ntsha dikgomo ba fa
mothladiwa ke moka ka morago a tseyana le yo mongwe monna.
Ke pere ka gobane o thadile yola a tšeya ke yo mongwe. Pere

RM/

ke gore pokolo ya mathaka, Pokolo ya mathaka ke gore
e namela ke e ngwe le e ngwe.

1912 4095 Monna yo mongwe le yo mongwe yowe a nyakago go mo
tšeya, a x a ka mo tšeya mo a kwana naš. O swanetše
go mo nyala bjale ka ge e thale kgarebe. Go fapane fêla
ka mmankgakgati, le melawana e mengwe ya dikgarebe.

Melawana e bjale ka ya go bolabodišana le methepa, go
mo kgurupulla kobo, le go nwesa. Dilo tša dikamogêlê
tša dikgono o wa di ntsha le tšalete ya mabotšo a
batswadi le ya melomo ya batswadi ba mosadi.

4096 Ga gona twantšho ya mo monna a nyaka go tšeya
mosadi yo a go ba a na le monna. Taba kgolo ba gana
fêla ge e le yo a fedilego teng. Ke gore mosadi yo
a tha belegogo, e le gore pele o be a belêgâ. Mowe
batswadi ba monna ba tla leka ka matla go ganetša ba ka
no šitwa fêla ge yêna mong a mo holofetše.

1913 4097 Mosadi a boifisi ka baka la gore o boetše bongwaneng
ka baka la gore batswadi ba file mothadiwa dikgono tša gwe.
Mosadi yowe ke mosadi bjale ka ge a tugile a le lapeng
la gwe. Ka baka lewe medirô ya lapa a sa rutiwa, o wa
e tseba, monna yowe a mo tšeyago o re go fithla bogadi
a napa a aga lapa la gwe. Ka lapeng la mmatswala wa gwe
o diyo apeya fêla ka go toša mokgwa. Bjale ka ge e le
molaš wa gore ngwetši yo mongwe le yo mongwe o swanetše go
thoma ka go apeya lapeng la mmatswala wa gwe x pele a
kgone a fiwa dipitša tša gwe. Bjale le yena Pere ya
magadi a mabedi o wa thoma a dira ka mokgwa owe.

4098 Pere ya magadi a mabedi e ka ba yo mogolo go monna
yowe wa bobedi. Bogolo bja mosadi ke mosadi yo o ka
amekago pele. Kudu o ba yo mogolo ge a ile a tšeya ke
kgopš. Bjale monna yowe ge a ka goma a tšeya yo mongwe
mosadi yaba mosadi yowe wa bobedi a še ngwana wa maloa
wa gwe, o tla ba yo monyana ga yola pere. Pere e ka ba
e nyana ge monna a ile a tšeya mosadi wa bobedi ka dikgono
tša kgaitšedi.

1914 4099 Dikgomo tše di dirago gore mosadi e be yo mogolo,
ke dikgomo tša go tšwa kgaitšedi ya monna. Dikgomo tša
go fiwa ke papago tša matla a gwe, a di fete tša kgaitšedi.
Go bjale ka dikgomo tša matla a mong monna le tšona ke tše
dinyana. Lebaka ke gore la a lewe a le na kgadi. Bjale
lela la go tseiwa ka dikgomo tša go tšwa ga kgaitšedi le na
le kgadi. Kgadi ke yona e bolabolago le badimo. Ke mokgwa
owe mosadi wa go tseiwa ka dikgomo tša kgaitšedi e lego yo
mogolo. Bjale pere ge e ka tseiwa ka dikgomo tša go tšwa
kgaitšedi ya monna ke yena yo mogolo.

4100 Mosadi ge a ka ya bogadi bja bobedi a na le bana,
bana bawe ba ka the ke ba ba bajalefa. Kudu bana ba dula le
makgolo wa bona. Wə bona ba yo dulale mmago bona, o tla
hwetsana e le gore o nyetše le bana bawe. Ge a ile a nyala
le bana gona ngwana wa pele e tla ba mojalefa ka baka la
gore ke bana ba gwe.

1915 4101 Lesato lona le tla ba gona mabapi le bana bawe ka
tšwago nabo bogadi bja pele. Bana bawe ba bitšwa gore
theroto. Ke gore ba tšwa ba rwele ka thona. Leepana
lewe le ka fo ba gona la gore ngwana wa go tšwa a rwele
ka theroto le kile la mmona kae. Ngwana a ba mmone ka
telo. Papago bona o ta nyaka kudu bana ba e lego ba madi a
gwe. Ge nke ke ngaka e tla ruta bona bongaka.

4102 Lefa le legolo ke la bongaka. Ge e le mabapi le lefa
la diruiwa ke lefa le lefalago. Bjale bongaka go falla ga bjona k
go ya ka libitleng. Bjale ka baka la go fiwa mpho owe ya
bongaka, batho ka moka ba tla tseba gore mong ngwana wa
mohu ke yo. Bala a tšwago nabo bogadi bja bobedi ba tla
fêla ba re bala ke diphaga tše a tšwago a rwele.

4103 Mosadi a ka ya bogadi bja bobedi a na le bana ba
bathlankana x le banenyana. Le ge molao o mo dunaletše
gore e be mojalefa ka baka la bogolo bja mmagwe, o tla
ba yena fêla ka molaš. Batho ba leloko lewe o swanetše

1916

go ba le poifo. Go b'ale ka ngwana wa mosetsana, a ka se ke a napa a ba kgadi ya makgonthe. Ka baka la dikgomo tša go monyala ba ka fo pepetetsa gore ke kgadi. Badimo ba ka se ke ba kwana le moyo wa gwe, ka gobane mothusa wa go mothusa ke wa leloko la bo monna yola a go umšlaga. Le batho le bona ba ka se ke ba mo kwisisa ka h gobane a se madi a leloko la gabo.

4104 Monna yo a nyalago poya bogadi gore e be pere ya magadi a mabedi. O swanetse go nyala bjale ka ge nke o nyala kgarebe. Ka baka la gore ke mosadi o nyala o dutši naš. Bjale ka baka lewe melao e mengwe e robegile. Melao e bjale ka pudi ya letsoku, pudi ya lepheko, pudi ya mokgoko le pudi ya go x mo simula. Dilo tšewe di diriwa ge e thale kgarebe. Monna le yena ma a e ya legogong la gwe a ntshe thelo.

1917

4105 Dikgomo tša go nyala poya bogadi a di lekane le dikgomo tša go nyala kgarebe. Tša go nyala poya bogadi e swanetse go ba dikgomo tše dintši, ka baka la gore ge ba e fa mothadiwa di ba šallō. Mothlomong e ba tše dintši ka baka la go nyala le bana. Di feta dikgomo tša go nyala kgarebe ka lona lebaka lewe.

4106 Mokgonyana yo a nyetsego ka matla o thlomphiwa kudu go fitiša bakgonyana ka moka. Go nyala ka matla go fitiša mokgonyana wa pele, a se go rata ga mokgonyana, aowa ke baka la go phophela ga bo makgolo wa gwe. Ka gobane ba tla motša gore thoto ya yola mokgonyana ke e ntši. Ke baka lewe o bonago mokgonyana wa go nyala poya bogadi a nyala go fitiša mokgonyana wa pele. A nyake go fenyiwa. Makgolo ge a re o nyaka tsa gore o swanetse go ntšha, ka gobane o wa bona ka mathlo gore a nyale kgomo ya le phatša, o nyala kgomo ya go tswala.

4107 Bjale ka Mpolobotse Thekhobala le Maphurane. Maphurane mmagwe e be e le Mabêlê. Papagwe e le Ngwabotoka. Bjale

1918 Thekhobêla a tšeya Maphurane moredi wa Ngwabotoka. O ile a nyala mosadi ka lesome la dikgomo le dipudi tše ntabe. Ke moka ba mmekêla mosadi wa gwe.

4108 Maphurane o ile a thala monna ka baka la theroba. O be a dutši le monna wa gwe dilemo tše pedi. Mosadi o be a than le ngwana ka o tee wa mosetsana. Leina la ngwana yowe e be ba re ke Makgomo. O ile a thoma ka go ba poya bogadi, ke gore a dula lapeng la mmagwe. Ka moragô batswadi ba ntšha dikgo o ba fa Thekhobêla. Mothladiwa o hwetšane dikgomo tšewe ka moragô ga mengwaga e methlano.

4109 Maphurane o ile a thala ngwana wa gwe e the lekgata. Bjale mothladiwa a nyaka gore ba ga makgolo wa gwe ba mo fê dikgomo ka gobane ngwana wa bona a sa ba apeela. Batswadi ba mosadi ba re mosadi e sa le wa go ka baka lag gore a tšeiwi ke motho. Monna a isa taba kgorong ya ga Mothlabe. Ba ya ba bolabola bjale ka makgolo wa gwe. Ke ge taba e fetsa e isiwa Makgutswi. Makgutswi le gona ba fe bolabola bjale ka ba ga Mothlabe.

1919 4110 Mpolobotše a isa taba Molopeng. Ka lebaka lewe Komosasa e be e sa le Nthapeleng. Ke gore o be a re Nthapeleng ke tla tla ka ba ka fithla ke moka go thinye-gile. Bjale Nthapeleng a re go batswadi ba mosadi, yo moredi wa lena a š a lêlê ngwana yo x mengwaga e methlano, ka moragô ga mowe le mo fê ngwana wa gwe gammogo le dikgomo. Mothadiwa a ya a dula mengwaga ewe. Ka morago ga yona ba fa mothladiwa dikgomo gammogo le ngwana wa gwe. Ke moka molato wa fêla o e tla mowe. Mosadi a ba poya bogadi.

4111 Mosadi a ba pere ya magadi a mabedi. Ka moragô ga mo mosadi batswadi ba gwe ba ntšhitše dikgomo ba file mothladiwa, ba botša moredi wa bona gore a re nyake go bona monna yo mongwe mo. Monna yowe re ka mmonago, a be a nyaka go go nyala. Mosadi o be a ka se ke a dira seripele

1920

ka gobane e be e sa le yo onyana. Fêla o ile a dula ka mokgwa owa batswadi ba gwe ba mmutšitšego ka ôna. Ba dula ba lebeletše gore mothlomong ba tla bona monna yo a nekelago mowe ga moredi wa bona.

4112 Maphurane a losiwa la bobedi ke Nkope Morema. O ile a sitwa go dula ka ntle le monna ka gobane e be e sa le yo monyana. Banna ba naga e ba ile ba leka ka matla go mo losa a gana. Ke ge go fithla monna yowe Nkope a etla a kwana naê. O ile a kwana naê ka baka la gore o dula kgole. Monna yowe ga gabo ke Matoumeng, ke baka lewe a ilego a dumêla ka lona.

1921

4113 Monyalo wa Nkope o ile wa fitiša wa mokgonyana wa pele. O ile a tshaba le mosadi. Ka morago a romela motho wa go tibiša batswadi gore ba nyakelle mono. O ile a mo roma ka ponto. Morumiwa a fitlha a re ke rumile ke ba ga Morena ba re le nyakelle mono. Batswadi ba amogela ponto e la, ba mmotša gore sepele o mmotše mosadi yowe ke mosadi wa batho. Bjale ka go riale mowe monna yo a go ba a mo tsere e mo nyetše ka dikgomo tše dintši. Ge a ka kgona dikgomo tša motho yo a go ba a mo tsere gona go lokile. O mmotše a tle a nyale.

4114 Monyalo wa Nkope. O ile a roma batho ba go ya go nyale. Bakgonyana ba go ya go nyala mosadi wa pere ba ya besele. Ke gore ba fo beelana letsatši le ba ga makgolo wa bona. Ba ba botša gore ka tsatši la gore ke re na bawe re atla. Le bona ba bona sebaka sa go tsana ba botša ba gabô. Mokgonyana yo moswa o ile a ntsha lesome la dikgomo le dikgomo tše tharo le dipudi tše mabala a nkokotwana dinago le diponto tše thano. Ke moka Nkope a feta le mosadi.

4115 Maphurane a ka a ba g yo mogolo, o ile a ba yo monyana ka baka la gobane o kwetšane mosadi yo mongwe. Bogolo bja mosadi ke bja yo a ntshitseng monna thakeng.

1922 Ka go riala mowe o ile a hwetsana mosadi yo a ntshitsego Nkope thakeng. Maphurane o bitsiwa mosadi wa pere ya magadi a mabedi. Legatong la poya bogadi o fitile.

4116 Mofola o ile a thala ke Madintsi ngwana Pöpöla. Lebaka la thalo ya mosadi. Mosadi o ile a ima a thale ga gabö, a ba a bälögä ngwana ba re ke Modupi. Mosadi wa go ima a thale ga gabo o wa bikiäwa ke bakgekolo. Bjale ba ile ba dira bjale. Mosadi a ya a fapana le monna wa gwe ka baka la malaö. O ile a gana gore monna a e malaong a gwe, ka baka la go tshaba go go-batäa ngwana. Monna o be a nyaka go ya ka swele, a nyaka go bolaya ngwana.

4117 Sethlare sa moäi ke go tlogöla. Madintsi ke ge a boela a yo dula lapeng la mmagwe. Ke moka o thladile ka goriale mowe. Madintsi a la poya bogadi. Ba ile ba leka go lwa naö gore a boele g bogadi, a napa a gana. O ile a läla ngwana yola wa gwe a dutäi lapeng la mmagwe, go fithläla a gola.

1923 4118 Mothadiwa a nyaka dikgomo tsa gwe. Ba ga makgolo ke nyaka dikgomo tsa ka bjale ka go ngwana wa lena a buile a apeya le dikgomo. Dikgomo tsa ka a di boä a kgone a sala a apeya mo. Ba ga makgolo wa gwe ba re o nyaka dikgomo o bona a täya ke mang. Ka go riala mowe ke gore mosadi e sa le wa go. Mo e be go na le yo a mo täyago gona e be re tla go täebiäa gore tla o gape dikgomo. Monna o ile a kgotlella mowe ba ga makgolo wa gwe ba bolabolago. O ile a kgotlella ka baka la gore o bona gore dikgomo ka šakeng a di göna.

4119 Madintsi a tshaba le Madone Moeng. Madintsi e be e le le poya bogadi bjale lehono lentšu la poya bogadi le hwile ke pere ya magadi a mabedi. Ba ga Pöpöla ba ile ba lokolla Moeng gore a nyale mosadi. Ke moka a fithla a di tshäla. O ile a nyala go fitiäa mokgonyana wa pele.

Pere ya magadi a mabedi e nyadiwa go fitiša kgarebe.

1924

4120 Moeng o ile a nyala ka 15 ya dikgono, 10 ya dipudi le 28.8.8. O ile a ntsha dikgono tše ka baka la go phōphōla. O ile a re go ntšha dikgono tše lesome, a re ke moka moragō a ke na mabošlo. Batswadi ba mosadi ba motšša gore gona ga go le bjale mosadi o a ka se ke wa mo kgona, o tla mo gafa a bošla ka monneng wa gwe. Monna yowe wa ga asumu gape o be a re nyaletše. Mmatla seromo o thinya sa gagwe. Monna ke ge atlala ke pele e mo tlala ka gore mokgonyana wa pele o be a nyetše. Ke moka a goma a ntsha dikgono tše thlano. Dipudi le diponto di tene ka melawana-lawana e mengwe.

4121 Ba ga Masumu ba ile ba tla ba gapa lesome la dikgono le kgomo tše pedi. Dipudi ba gapa dipudi tše ntabe di nago le diponto tše nnē. Ke gore ka morago ga mo mokgonyana yo moswa a nyetše ba tibiša mothadiwa gore a e kgopolšlš. Ke ge a e ya a boya a gapa dikgono tše tša ka godimu. Ke moka molato wa dikgono wa fela o e tla mowe.

1925

4122 Ba ga Masumu ba nyaka ngwana wa bona. Bjale ba ga makgolo wa gwe ba re ngwana a še wa go, ka baka la go e e tlogile a imile mono. Bjale ka ge mosadi a go thadile ka baka la gore o be o nyaka go bolaya ngwana ngwana o re ngwana a ba belegele. Masumu a re ngwana ke wa ka, ka baka la gore o bile gona matsogong a ka. Bjale makgolo wa gwe a gana. Ke moka ba tlogelana ba fapane.

4123 Masumu a iša taba kgorong ya ga Mothabe. Ba kgoro ba ile ba ema le mokgon ana wa mothadiwa. Mothadiwa ngwana ke wa gwe ka baka la gore leina e be e sa le la Masumu. Kgane noredi wa lena o imile ka moragō ga mo mokgonyana yo moswa a šetše a nyetše. Ba re aowa, o imile a sa forane le yšna Masumu. Masumu o swanetše go hwetšana ngwana. Ba ile ba dūšla gore ngwana a boš le Masumu.

1926

K34/82

13

4124

Mašumu a re motno a ke a e ba le mpopho. Ka go riale mowe ke ba lokolla gore ba mphe dikgomo tše pedi ba fete le ngwana yowe. O bolabola lentšu lewe a thale kowa kgorong. Ba ga Popela ba be a ba ga Moeng. Ba ga Moeng ba re motno ga swane le kgomo, kgomo o ka se ke wa e roma, motno o ka mo roma. Ba ntsha dikgomo tše pedi ba nyala ngwana. Madintši a ka a ba mojalefa ka baka la gore o ile a hwetsana basadi ba a ba tšerego pele ba le gōna.

Temana ya 2: mosadi wa go thala o fēla
a tšhaba le monna.

4125 Mosadi ka methla ge a thala o fēla a tšhaba le monna yowe a nyakago go mo tšeya. Malala mabe a mosadi ke go furiwa ke monna yo mongwe a kwana naš mabapi le go tšeyana. Gona mosadi o ba le malala mabe. Le gona mo a yo thoma go tšhaba o swanetše go ba a kwane le monna yowe a mo tshabišago. Kantle le gore a k kwanš naš, mosadi a ka se ke a tshabšla ga mosogana yola a kwanego naš ka baka la gore goba o thlanogile a di tebe.

1927

4126 Monna o botša mosadi gore a re thome, ke moka ba dumelana ba kgona ba tšhaba. Monna le yena a ka se ke a fo re o tshabiša mosadi pele ga gore ba kwane. Ba swanetše go kwana ba fane mabaka. Bjale mosadi ge a tšhaba mowe bogadi bja gwe, o baka mowe a kwanego le monna go gathlana gona. Bjale ke moka ba napa ba bolaya naga.

4127 Mosadi o swanetše go thlokomela leloko la monna yowe a tšhabago naš. A swanšla go tšhaba le monna yowe e nego leloko la monna yola a mo thlalago. Motswala wa bo mothadiwa. O swanetše go tšhaba le motno fēla. Le gona monna yowe a tšhabago naš, o swanetše go bona gore o na le dikgomo tšewe a tla pakišago a mo nyala ka tšona. A swanšla go fo tšhaba le mpja e ethokago le thelo. k

RM/

1928

Ka gobane batswadi ba ka fo ba ba tswinyiwa ke mothadiwa wena o dutši o re o tseyane le motho.

4128 Basadi ba bangwe ba gona ba ditašela. Basadi bawe monna a re go kwana naš ka malao ke moka yena a fo tšhabêla ga monna yowe. A re o itše o nyaka go ntseya. Bjale basadi ba mohuta owe ke ditašela. Monna ge a mmôna a tlile kowa ga gabo, bjale ka ge a no tseba, o swanetše go mmitša ba yo ba ka babedi. Ka morago o swanetše go mo raka gore a bošlê bogadi bja gwe. Ke gore monna a nyake go mo tšeya o fo nyaka bonkana fêla.

4129 Basadi ba go fo tšhabela ga monna ba se šu ba kwana le monna. Ke bona bawe ba felago ba e ya ba rakiwa ke banna. Ka gobane monna o tla no bona a tšwella, bjale monna o wa tšielega. Ka morago o swanetše go mo raka ke moka a bošlê bogadi bja gwe. Basadi ba mohuta owe ke menota ke gore dimpja.

1929

4130 Maboi Moredi wa gwe Khasa. Mmago Khasa ke Mapule. Khaitsedi ya Khasa ke Mafora. Bjale Khasa o ile a kwatamišwa letolo ke mmagwe ga Masete. Papago Khasa ke ge a šetše a hwile. Bjale o ile a mokwatamiša ka baka la tlala. Masete a ntšha khomo a fa Mapule ka baka la yowe moredi wa gwe. Moredi wa gwe e be e sa le yo monyana. Bjale a re no a gola a no bona ba no šupa gore monna wa go ke yo nola. Bjale ka ge e le molao wa bagologolo.

4131 Ke moka Khasa ke mosadi wa Masete. Masete o ile a bolotša mosadi a ba a mo aloša. Ka morago ga mowe ke moka a napa a nyala. Mosadi ke wa Masete a e sa le motabo. Mosetsana le yena a dumêla gore o tla ya a peya kgorong ya ga Masete. Batswadi ba ja thoto ya ga Masete ka baka la moredi wa bona.

1930

4132 Khasa a fetoga mpja ya tshadi. Mg Mpja ya tshadi e tsama e nyaka dikgotho. Mosegare le bosego go fo ya go tswana.

Mowe e lego gona o tla kwa ka mokgoši wa dimpja. Bjale Khasa a ba ka mokgwa owe ya ba mma banna ba go tala. O ile a bona monna yowe ba mo supilego a sa mo nyake. Bjale a thoma go tshaba a tshabla ga Mailula. Ke ge e sa le kgarebe. Bjale Mailula a mo tliša mowe go batswadi ka noši. A re ke gathlane nae taeleng a re o ya le lesako, ka baka la gore ke ya mo tseba ke ge ke mo gumiša. Ba ile ba re re lebugile. Ke moka monna a gona a bošla gae.

1931

4133 Batswadi ba šala ba sekiša moredi wa bona. Bjale moredi wa bona a re monna yowe le ntšhupago yena a ke mo nyake. Ba re bjale o nyaka mang. A re monna yola a go ntliša mo ke yena yowe ke mo nyakago. Le a kwana le yena. O ile a dumela gore re a kwana. Bjale o diretseng ge a go buiša lena le kwana. A re o itše a nyake go ntshabiša o nyaka go nyala ke dutši mo lapeng la mma. Ge re ile ra mutšiša o tla dumela. A re o tla dunašla.

4134 Ba ile ba rona motho a ya ga Mailula. Ba re go morumiwa thepela o botša Mailula gore mono re šitana le ngwana, o gana go ya monneng wa gwe ka baka la gore o kwana naš. Morumiwa o ile a ya a ba botša mantšu a ba mo rumilego ka šna. Bjale Mailula a ya a re ngwana yowe o a gafa mma nkišu ke bolabole naš. Morumiwa a gona a ya a botša batswadi ba mosadi gore monna a o re ngwana wa lena o bola maka. Bjale ba gafela mosadi, mosadi a re o dio thlanoga. Bjale a boela monneng wa gwe.

1932

4135 Khasa o lle mo lokella ke moka o bakaletše. Mola batswadi ba mo supilego a sa nyaka go ya. Ka baka lewe mothepa o wa thepapatša. Ka baka la mekgwa ya mothepa batswadi ba dira gore a bikišwe a e bogadi. Ba ile ba dira ka mokgwa owe, ba mo iša bogadi bja gwe ka thekgamé.

4136 Khasa a ka a ya a dula bogadi bja gwe. O ile a dula matsatši a go lekana beke. Bo makhate ba re go tloga le yen a tloga. A ba ka ba mo šala morago, ba ile ba

gopola gore o tšhaba leboto. Mapule a bona moredi wa gwe a etla lebaka la ka mabanyana. Bjale a thoma go makala. A butšiša moredi wa gwe gore o dira bjang. A re felo kowa a ke go nyake. A leka ka matla go gapeletša moredi wa gwe gore a bošiš bogadi. A napa a gana.

4137 Mokgonyana kowa o gopola gore mosadi o tšhabile leboto. Ka moswana a kwa gore mosadi o lapeng la mmagwe. A fo gopola gore mothlomong ke molaō wa se ga gabo. Mosadi go a tšhabile leboto o fetsa matsatši a mararo goba a mane ka letsatši la bothlano ke moka a boya a rwele phafana ya bjala.

1933

4138 Masete a bona be ke tše pedi di fšla. A re mothomong o ile o wa babja. Ke moka a topa lepara a latla mosadi. A hwetsana gore mosadi ga babji. A fithla a re ke latile mosadi wa ka, ke bona ke sa mmone, ke re mothlomong a ka ba a babja. Makgolo wa gwe a re mosadi wa go šo. Bjale a ke kwane nae ka dipolabolo, ka gobane ke itše a boe bogadi o wa gana. Monna a re a riš gae. O ile a mo fetola ka gore sepela, mna a ke e fele. Mokgonyana a tlogšla mosadi lapeng la mmagwe.

4139 Mapulš a bitša ba bogadi bja gwe gore ba tle ba o kwe gore ngwana o reng a sa nyake go dula bogadi. Ba ile ba kgobakana ka mokgwa wa moredi wa bona. Bjale ba ile go ba mo sekiša. A re monna a ba šupi, ka go riale mowe mna a ke mo nyake. Bjale yo o mo nyakago ke mang. A re ke nyaka Masome. Le kwane gore le tla tšeyana. A dumšla.

1934

4140 Ba ile ba roma motho a ya go mmitša. Morumiwa a ya a mmitša. Masome a ka a gana go ya o ile a tla le morumiwa. Ba re go fithla morumiwa a re motho yola šo. Ke moka ba mmutšiša, ba re o bitša ke rena mabapi le ngwana yo wa rena. O gana go dula, bogadi bja gwe ka baka la go. Ke nnete le kwane go tšeyana. Masome

RM/

a re go utswa ga go ile, mna ke lehodu fêla. Bakeng
sa tšeanô sona a ke se tsebe.

1935

4141 Khasa a šala nyanyaneng. Ka morago ga mo monna
a tšwile mosadi, bjale o wa mo kwa monna yola wa go, bjale
wena o reng ka taba e. A re mofuriwa a na maano, a ka ka
ka tseba gore o tla nthanogêla. Ba go šupa gore ke wena
setaela. Bjale o reng mabapi le go boela bogadi bja go.
A re ke a boêla. Ke moka gwa fêla go etla mowe.

4142 Mapule a dira bjala bja go iša ga mokgonyana go
rapêla bosaedi bja moredi wa gwe. O ile mo a dirile
bjala bjowe a rêta barwadi ba go rwala bjala. Ba ile ba
napa ba e ya le Khasa. Mefulukwane ya lla e tšwa ka
kgoro e libile motseng wa ga Masete. Barwadi ba bjala
ba bikiša Khasa la bobedi. Ba ile ba fithla naš mowe
bogadi. Ba ga Masete ba thlakanotša barwadi.

1936

4143 Ba ile ba ba beya ka ngwakong ola ba beilego magapa
ka ga šna. Bjale ge ba le ka mowe, ba bitša sebaka sa
bona. Ba mmotša gore ba ga makgolo wa lena ba tišitše
mosadi wa lena ka bjala bje. Ke moka sebaka sa ba botša
lentšú lewe. Ba ile ba re ba nyaka go kwa gore molato
keng. Bjale ba bangwe ba re tlogelang bjale ka ge le
bona ba sa bolabola sele. Ke moka ba napa ba homola.

4144 Masete e ile a thabela ba ga makgolo wa gwe
pudi. Ba ile ba thwa ba e nwa bjala bjowe mokgonyana
wa bona a thabile a se na le taba. Ka moswana bja re
gosa mokgonyana a thabela ba ga makgolo wa gwe pudi.
Ke moka molato wa mosadi wa fela o etla mowe. Molato
o ile wa fêla ka sepipimpi. Barwadi ba magapa ba
boela gae, ba fithla ba re mokgonyana o tšo re thabela.
Ba tšo re bolaela pudi. Bjale batswadi ba mosadi ba
leboga, ba gopola gore ngwana wa bona o ya go dula bogadi.

4145 Khasa o ile a dula hang bogadi dilemo tše pedi.
Dikgono go thabana tša šaka ka le tee. Monna yo mongwe

1937

wa ga Masete, a kgetha Khasa go mo dira motabo. Ka morago ga botabo bjowe ke moka monna a napa a tseye ka mma tsone. Ke gore a napa a tseye mosadi. O be a setse a na le ngwana yowe leina la gwe e be ba re ke Mamokwale. E be e le ngwana wa mosetsana.

4146 Mafora o ile a nyaka go epolaya ka baka la taba ya kgaitšedi ya gwe. O ile a bolabola ka gore taba ya mohuta o e ya thodiya, e nyaka gore e šale e direga motho a se gona. Lentšu lewe la gwe a la ka e la šala ke motho moragō. Ka moragō a tsena ka ngwako a tseye thapo a e fakēla ka lehwaŋeng. Ke moka a tseye patši a apara. tšwa ka ngwakong, ke moka a fologēla ka nokeng.

4147 Mapule a remoga mokolo, a tsena ka ntlong a leya-leya a hwetsana gore thapo ga e gona. A phakiša go tšwela kantle, a re go banna motho yola a tšwago ka montlong o tšere thapo. Ba phakiša go gopola lentšu lela la gwe. Ba kitimela ka mola a sobeletšego. Ba bona mothare o šikinyega. Ba ile ba kitimela gona, ba hwetsana e le yena. Ba phakiša go ripa thapo a wa fase. O ile a tseye lebaka a x sa idibetše.

1938

4148 Dipolabolo tša gwe ka moragō ga mo a idibulugile. Molato keng e nyaka go se polaya. A re bothola bjowe bo dirilego ke ngwana wa mma ga gona mosadi le ka o tee a ka tsogago a bo dirile. Bjale ka go riale mowe a ke nyake go bo bona ka mathlō a ka. Bax re go yena e se ke wa epolaya ka bakeng sa gwe. Batho ka moka ba mmona gore ke se thola gammogo le yena monna yowe a mo tšeyago. Ba boela nae ka gae. Monna o ile a fetša beke tše pedi a sa khone go metša buswa a phela ka motepa fēla.

4149 Thlalošo ya bothlola bjowe bo dirilego ke Khasa. Ke gore monna yowe a mo tserego ke morwa rragwe. O itše a le morwa rragwe o bile o tšeano le morwa wa gwe. Mapule monna wa gwe ke Maboi, bjale mogolo wa Maboi, ke

Thekwai. Mosadi wa Thekwai ke Maphefo. Maphefo a tswala Matebe. Mapule a tswala Khasa. Bjale Khasa a tseyana le morwa Matebe. Ke mokgwa owe khaitisadi ya gwe a go nyaka go epolaya.

1939

4150 Batswadi ba mosogana le bona ba ile ba leka ka matla gore mosadi a boele monneng wa gwe. Mosogana o kgotile kgota o moné, a sa nyaka gore mosadi a mo tlogêlê. Bjale batswadi ba mosogana ge ba sola mosadi gore re nama ka e tee bjale ka go riala mowe a re nyake gore wena o tle o re lwešantshe. Morwa wa bona ge a o kwa gore batswadi ba bolabola ka mokgwa owe. Ke moka a thoma go tiya batswadi ba gwe. Ka baka la ge fenyiwa, ba ntsha mathlô ba mo lebella.

4151 Masete o be a sa tšwa go thala ke mosadi. Bjale a ra batswadi gore ba ntšhe dikgomo tše ba yo mo nyala mosadi yowe wa gwe. Ba mmotšá gore ke mnete o nyaka go tšeya yo mmago. Ge ba b labola ka mokgwa owe ke moka ba lela ke lepara. Ba lokloga ka kgane gore a nyale mosadi yowe. Ge e le epana ke la yena mosadi gammôgô le monna wa gwe. Ke ge ba nyala pere owe ya magadi a mabedi.

1940

4152 Ba bitšá mothladiwa a tla a gapa dikgomo tša gwe. Mosadi yowe o ba fapantše, ke moka kwano ga e gona gare ga batho bawe ba ga Masete. Taba a ba sa botsana gammôgô le mabjala a ba sa nwesana. Khasa o ile a ba mosadi yo mogolo wa lapa la motse wa monna wa gwe. Ka baka la gore o tšere ke Khope. Ngwana yola o ile a tšeya ke mothadiwa. Ke moka taba ya bona ya fêla e tla mowe.

4153 Mothe a o lebale lehudu la ona. Mogama kgomo o wa goma, mogoma mothe a gome. Diema tše pedi tše tša ka godimo di bolabola mabapi le monna le mosadi. Ke gore monna a o kwa mosadi a ka se ke a o tlogela, o tla nof fêla a mo guma. Mothe o ka tšea lebaka o the thete ka lehudung, ke lebaka la mo go na le tala. Lebaka la

mohoro ke moka motse o thoma modiro wa ona wa go theta.

1941

4154 Ka baka la diema tše dingodilwego ka mo godimo, monna a tšhaba le mosadi ba mo gumiša, monna yowe a ka se ke a gomela mosadi yowe. Go bjale ka ge a ile a mo tswara a na le mosadi wa gwe. Le ge a ka se ke a mo lifiša, bona ke moka e neetše bjale ka kota e ka neelago mollō. Š tla swa go fithlela e fella. Ge o ile wa mo lifiša gona aowa a go bolwabolwe ke gore le yena ke mosadi wa gwe.

4155 Bjale ka Teka le Thentso. Teka o be a tsere mosadi yowe leina la gwe e lego Matale. Bjale monna a dula le mosadi a bona sa imi ka pela. Monna a ba a thagallwa ka baka la go lebella mosadi a re kotse mothlomong o tla ina. A bona gore ke mollo wa marega se goka badišī dikgomo tša ba tša tsena tšhemong. Ke ge monna a šilelwa dipoba tša go ya nakgoweng, ke moka a tloga.

1942

4156 Thentso a šala a imiša Matale. Mosadi ge a ta re motho yo ke monna o ra g yowe a re go go robala nae ke moka a ima. Bjale Thentso o ile go robala le mosadi a ima, ka baka lewe a bona gabotse gore monna yola wa gwe a še monna. Monna ke yo a mo imišitšego. Monna wa gwe ge a boya sekgoweng, a hwetsana mosadi wa gwe a na le ngwana. Monna o ile a lifiša sethlotlolo.

4157 O ile a mo lifiša ka dikgomo tše dine. Batho ba e be ba agišane, kgoro ba dula kgoro ka e tee. Le tša go ja e be ba e ja felo go tee gamašgō le magata. Bjale ka baka lewe banna bawe ba ba bedi e be ba sa lebelane gabotse. Ka tsatšī le lengwe mong wa mosadi a tlala ke pelo, a gopolē selepē ka gae. Ge motho a nyaka go dira taba o no fēla a seba yo mongwe. O ile a sa ile ka gae, ke moka no sebiwa a seba yola, a re tšhaba. O ile mo a re o wa boya ke moka Thentso a thlanala diršthē.

1943

4158 Go ya ka meruta a še go tswana. Ba bagolo ba bona gore taba e e boina ka gobane yo mongwe o tla ba a gobatša yo mongwe. Re swanetše go fapana, ka ntle le mowe ka moragō re tla seka dišele. Batswadi ba Thentso ba tiya ngwaka wa bona ba tloga ba ya ba dula go wa bona mmoto. Ba bo Teka ba šala maruping. A go ile go ya ka mebotō, bana ba kgaka ba bitsana ka meludi. Meludi ya batho ke go roma yo mongwe motho gore a yo mmitsetsa mongwera wa gwe. Ke moka a mmotše le mowe ba tla go gathlana gōna.

4159 Thentso a tšhabiša Matsale. Ka morago ga mo monna a tšwile le batswadi ba gwe motseng, monna a se sa bona sebaka sa go bonana le mosadi. Bjale ka go riale mowe monna a leka ka matla gore a bonane le mosadi. O ile a ba a roma motho yo mongwe a ya a mmitsa. Ba ile ba gathlana mowe yena mong a go laeletša morumiwa. Ke moka ba kwana dipolabolo tša bona.

1944

4160 Tsatsi lewe mosadi a tlogago ka lona a diršla monna mokgwa. Mowe monna a go ba a kwaya a tiya mosadi. O be a nyaka tela ya go sala monna wa gwe ka yōna. Ka morago ga mo a mo teile, ke moka mosadi a tšhaba ke moka o napile a tšhabela motšhabēla ruri. Ba ile ba lwa lebaka la maetišo. Dilo tša gwe ka moka ga tšona o be a di lokile pele ga lebaka. Nnete ge a diyo tšwa ka motseng go lla gwa fšla. Ke gore o hwetšane marakabele.

4161 Monna a lebella gore o tla bona motho yowe a tšhabetšego ga gwe gore o ta mo tliša. Monna ka morago ga mo mosadi a tšhabile a ka a mo šala moragō. O ile a šala a kata a robala a le nnoši. Ka moswana ga bošele a lebella tsela ya gore o tla bona mosadi a e tla le yo mongwē. Letšatši le ile la dikela, a ba a kata a robala.

1945

4162 Motshabiši a roma motho wa go ya ga batswadi ba mosadi go ba botša gore ngwana wa bona o ka mono. Ka go riale

mowe ba nyaka go tseba gore dikgono tsa mokgonyana wa pele di kae. Bjale morumiwa a ya a ba botša mantšu awe. Ba ile ba sa re ba bolabola ba bona mong mokgonyana a fithla ke moka ba napa ba hola. Mokgonyana o ile a ba le matsolo-tšolo. Le ga go le bjale ba ile ba butšiša gore ke nyaka mosadi wa ka. Bjale makgolo wa gwe a re e šu re mone mo. Ke moka a laela a tloga.

1946 4163 Batswadi ba mosadi ba šala ba bolabola le yo la. Ba mmutšiša gore molato wa mosadi keng mo a tloga bogadi bja bja gwe. Morumiwa a re ke kwile gore tša gore a mo tlogele a boele monneng wa gwe. Bjale ka go riale mowe ba ile ba fo bona a fithla a bolela gore o rakilwe. Batswadi ba re mantšu awe a kwale, ngwana yowe o na le batswadi ka go riale mowe o be a swanetše go tšhabāla mono ga rena. Re a šitwa go kwa mantšu awe. A ba boetše mosadi monneng wa gwe.

4164 Thentso a re tau ya tswara e tswere. Thebaka sa ya sa botša motšhabisi gore ba itše boetšang mosadi ga monna wa gwe. Bjale motšhabisi a re go sebaka sepela o botše ba ga makgolo mantata ke dutši a gane ke motho. Ka go riale mowe nna ke a swere. Sebaka sa boela sa ba botša mantšu a motšhabisi. Batswadi ba mosadi ba re sepela o mmutše a rulšiš, a so ka go rulela o tla naiwa. Ka go riale mowe re tibiša mong wa mosadi. Sa goma sa ya sa motša.

1947 4165 Batswadi ba mosadi ba roma motho wa go tibiša mokgonyana mowe mosadi wa gwe a lego gona. Morumiwa a ya a botša mokgonyana. Bjale mokgonyana a re sepela o botše ba ga makgolo gore nonyana ya tšwa ka diatleng ke moka e tšwile. Ba phōphēle mokgonyana yowe wa bona. Nna ke tla tla fēla ka go gapa dikgono tša ka. Morumiwa a gona a ya a ba botša mantšu awe a mothladiwa.

4166 Batswadi ba mosadi ba phophela mokgonyana yo moswa. Muatla serono o thinya sa gagwe. Ba roma motho gore sepela o botse mokgonyana yowe moswa a tle a nyale. Ke moka a ya a mmotša. Mokgonyana yowe wa bobedi o ile a nyala ka lesome la dikgomo le dikgomo tše ntabe le lesome la dipudi le pudi. Monna ke sekgate komeng o wa tsena.

4167 Mothadiwa a tla a gapa lesome la dikgomo le dikgomo tše tharo di nago le dipudi tše mabala-a-nkokotwana. Ka morago ga mo mokgonyana yo moswa a nyetše ba ra mothadiwa gore a ekgopolalē. Ke ge mokgonyana yowe wa pele a e tla a gapa dikgomo tše tša ka godimo ke moka molato wa bona wa fēla o e tla mowe. Mogama kgomo o wa goma, mo gama motho a gome. Lehudi a le lebale ke mothe.

1948

4168 Pakeno basadi ba nyaka banna bjale ka dikolobe le dimpja. Mosadi a ka sala monna wa gwe ka ntle le go forana le yo mongwe, ke moka a tsama a e papatša. Kha- le modiro o wa go tsama ba se papatša o be o se gona. Ke nnete ge bagolo-gole ge e be ba re kgogo ya tshadi a e leke go leka mamokokonopē. Bjale matsatši a bo lehono a go bjale ka gobane kgogo ya go leka ke ya tshadi. Batho ga ba kwišiši ge go thwe go leka ya tshadi. Go leka ya tshadi ka baka le go tana le go roga monna. Ke ona mabaka awe re hwetsanago gore basadi ba e papatša pele ga banna.

4169 Boepapatšo ke bja bo poya bogadi. Mosadi o sala monna wa gwe a ya a dula lapeng la mmagwe. Batswadi ba ba ba ntsha dikgomo ba fa mothadiwa. Bjale a dula mowe lapeng la mmagwe a se ke a bona ke motho. Ke moka mosadi o thoma go se papatša. Papatšo ewe ya gwe, a ka se no se papatša a le nnoši, aowa ba leloko le bona ba tla mothusa go botša monna yo mongwe le yo mongwe go leka ga mosadi.

1949

RM/

4170 Monna yola a go ba a mo tsere ba tla mo nyefola ka mokgwa o ba ka kgonago. Mosadi le yena o tla bona a kgothile a se tawere gabotše. Bjale ka baka la go mo botsefatša, ke moka masogana goba banna ba thoma go mo tsoka-tsekela. Motho mo a losa mothepa o tšeya lebaka. Bjale mosadi ke letsatsi goba matsatsi a mabedi. Letsatsi la mathômô, o tla gopola gore o wa mo ralokisa. Letsatsi la bobedi ke gona a tla bonago gore o umotša nnete.

1950

4171 Mosadi goba kgarebe a ba dumele kantle le gore mološi a romele motho yo mongwe go mmolabolella. Le ge a go rata o fo gana. O nyaka gore o romiše motho yo mongwe e be yena yowe a tllilogo mmotša gore ke rumile ke mokete o re o wa go nyaka. La mathômô o tla thoma a mo gana. Ge a boya la bobedi ke gona a tla go mo dumela.

4172 Poya bogadi e šekela banna ka baka la gore a mo nyale. Dikgomo tšewe a mo nyalago ka tsona diš di thibe-tše la monna yola a go ba a mo tsere pele a di gapilego. Batswadi ba mosadi ba kwana le ngwana yo a nyetsego, wa go se nyadiwe ba mo e lebella ka leitlho la mpogoši. Mosadi a selwe, ka pela o tla bona a bile a na le monna. Ge mosadi a sa loka o tla no ya a di bona kgane ke ge a file batswadi dikgomo. Sa go sita mogwera wago le wena se tla go šita.

1951

4173 ka morago ga mo a o kwane le monna yowe a mo nyakago, ke moka ba tloga ka ba bedi. Mosadi a bjale ka kgarebe, yena mola monna a kwanago naš ke moka o robala naš. Ke mowe ba rego mosadi ge monna a mo tshabiša, o no mo tshabiša e le mahwa a dikwile. Bjale batswadi ba mosadi ba tla no o kwa motho a tllilo bo tibiša gore nyakellang mono.

4174 Ge batswadi ba kwana le gore mokgonyana yowe moswa yowe a nyale, ba tla rona sa bona sebaka sa go mo tibiša gore a nyale. Ba mmala dikgomo tša monna yo a go ba a mo tsere. Modi a bale go bala mofi. Ge ba sa foraforantšetša

RM/

mokgonyana yo moswa ba mmotša gore mokgonyana wa pele,
a nyala ka selo, o no kgona go tswenya ngwana wa rena.
Botse o tla bo bona tsatsi le a faketše leoto ka se
sutheng sa marokolo.

1952

4175 Ka morago ga mo a faketše maoto ka sesutheng sa
marokolo, ke gona ba mmotšago mnete ya gore mosadi o be
a nyetše ka dikgomo tša go gona ga gore. Bjale monna ke
gona mowe a tla thonago go makala. Bjale makalo ya gwe
e ka se ke ya mo thusa selo ka gobane o setše a loketše
maoto ka sesutheng o šita go ntsha. Ka mokgwa owe o
awanetše go fo ntsha dikgomo tšewe ba ga makgolo wa gwe
ba mmotšago gore a ntšhe.

4176 Poya bogadi, bjale ka mo go tlhalošitswe gore mosadi
o bitsiwa gore ke poya bogadi ge a filo dula lapeng la
mmagwe. Bjale motswadi yo mongwe le yo mongwe ge a na le
ngwana wa mosetsana, o tseba gabotse gore o tla hwetsana
dikgomo ka yena. Bjale ge a ka ba poya bogadi a no fetoga
moretsenene, batswadi a ba rate. Le ge ba ile ba kgona go
ntsha dikgomo tša mothadiwa, ba nyaka kudu gore a gomē a
tšeiwe, dikgomo di boš ka šakeng.

1953

4177 Ge a ka fo dula mowe lapeng la mmagwe a sa tšeiwa,
batswadi ba tla mmotša gore a tšeiwe. Tšhemo mo o lema
o lemela gore e tle e be le mabšlš. Ka go riale mowe ke
gore batswadi ba ile ba bolaya ke go mo lšla. Malebo
a go lela ke gore mosadi a tšeiwe, batswadi ba hwetsane
dikgomo. Ge a ka fo dula lapeng la mmagwe, a sa nyake
go tšeiwa o bitsiwa gore ke seota. Seota ke gore setlaela.
Goba ba re ke moretsenene. Moretsenene ke gore selo sa go
se butšwš. Mothomong ba maitša gore ke mokekenene. Mokeke-
nene ke motho yowe a sa o kwego.

4178 Mosadi ke moka ke poya bogadi. Ke gore ka go riale
mowe o fetugile seoka sa letswai lapeng la mmagwe. Ge a
ka fo nyakana fšla le monna yo a fo dulago naš ka ntle

RM/

le gore a mo nyale. Monna yowe o tla fiwa mediro ya go ba somela. Ka go riale mowe o lefa go dula le moredi wa bona. Ka gobane basadi ba bangwe ba re nyaka nka tlhwa ke apere lesaka go tseiwa ga bedi a ke go nyake.

1954

4179 Poya a di gona mo nageng ya gesu. Basadi ba ba tletsogo ke bo poya bogadi, ka moswana yaba dipere tsa magadi a mabedi. Lebaka lewe ba yago ba sitwa go ba bo poya bogadi ke baka la botshada bja bona. Tshada ke gore thota ya methela e mmedi. Ke gore o re mo la a re, nyaka ke apere lesaka go tsewa go bedi a ke go nyake. Ka moswana ba bona monna a tsoga ka ngwako wa gwe.

4180 Ka pono owe ya go bona monna a e tawa ka ntong ya moredi wa bona ba tla dira gore monna yowe a nyale. Ke baka lewe basadi ba go ba bo poya bogadi ba se nago gona. Ba ba bo poya bogadi ke moka ka moswana ba ba dipere tsa magadi a mabedi. Batswadi le bona ba rata kudu gore ya se be bo poya bogadi fela, ba be bopere tsa magadi a mabedi.

1955

4181 A ke nyake go tseiwa ke nyaka go dula lapeng la uma. Motho yo a bolabolago ka mokhwa owe ke kharebe, a e nyake go tseiwa e fo nyaka go dula lapeng la umagwe. Mothepa owe ka morago ba no bona a na le mpa. Bana bona a belega bana ba go no ba hwetsana lefokeng e seng ka ngwakong. Mosadi wa mehuta owe o bitsiwa gore ke mangenene. Ke gore mosadi wa go se rate ke banna.

4182 Mangenene mosadi wa go se rate ke banna. Mosadi yo banna ba mo rata bjale yena ka nosi a nyake go tseiwa. Banna ba wa dikheregere ba mo losa, ba nyaka go mo tsaya ka dikhomo bjale a ba gana ka moka k ga bona. Maano a go phara thaba ke go rarela. Ke gore monna yo mongwe o tla re pelo ya mosadi ke go robala na. Ge o ile wa robala nae ke moka pelo ya gwe e tla ba godimu ga go. Ke moka a bolabole na mabapi le mala, a mo dumale a be a robele na.

RM/

Ka morago ga mowe a mnotse gore o nyaka go napa a mo tšeya ka dikhomo. Ke moka a moganšiš. Le ge a na le bana a go kgathalege o bitsiwa gore ke mangenene ka baka la gore a na monna yo a mo lebanego.

1956 4183 Batswadi ba tenné ke Mangenene. Ba tla leka ka maatla gore moredi wa bona atsewe ke moka a gana. Ba ba ba ntsha matho ba mo lebella. Bjale ba sala ba disitse gore o tla fo ba kota. Ke gore ba disitse mo a ka se ke a ima. Dikgopolo tša bona tša re mo a ka ima monna yowe a mo imišago o tla napa a mo tšeya.

4184 Moya wa mangenene a o nyake go ba ka fatše ga phušo ya mema. Moya wa gwe o nyaka go ba bjale ka phoga le kate. Phaga ke gore kate ya go dula le monna wa Kate ke mang. Monna wa yona a o tsebe ke motho. Batho ba tla fo makala fela ge ba bona e na le bana. Mosadi wa mangenene o bjale ka kate monna wa gwe a tsebe ke motho, fela bana bona o tla tswela pele le go bšišaga.

1957 4185 Ge mosadi wa mangenene a ka ba le mpa, batswadi ba gwe ba mmutšiša. Le gena dikgopolo tša bona dia a thaba gore re tla hwetsana dikgomo. Tsela ya go hwetsana dikgomo ke nnete ya mothepa. Ge a ka gana le nnete ya gwe dikgomo ba ka se ke ba di hwetsana. Bjale mowe putšišong ya mpa ya ngwana wa bona, ge a ka gana ke moka ditaba a di gena. Ba ka leka go mo tiya bjang le bjang ke moka a tswela pele le go gana ke moka ba ba ba kgogana naš. Ke moka a tswela pele le go belega bana a dutšiši lapeng la mmagwe.

4186 Bana ba mosadi wa mangenene ba tla bitswa ka sefane se fe, le le lopo le fe. Bjale mosadi yowe wa mangenene o tla kwa a re ke belegile ngwanake le motlabo, ngwana wa go thloka sereto, ke tlo mo reta ka sa ga mang, ke tlo mo reta ka sa ga makgolo wa gwe. Bana ba mosadi yowe ke moka lelopo la bona ke la ga makgolo wa gwe. Sereto le sona go bjale.

1958

4187 Bjale ka baredi ba Manoko o wagile motse wa gwe o mogolo, ka baka la baredi ba gwe. Manoko o ba a ssa bana ba bathlankana, o be a na le bana ba basetsana ka ba bedi. Monna wa gwe o ile a hwa e sale ngwetši. Manoko ba bogadi bja gwe ba ile ba mo tlogela maruping. A šala a dutši le bawe baredi ba gwe.

4188 Moredi wa Manoko yo mogolo ba re ke Mareka. Bjale masogana a ile a wa dikgerere ba loša mothepa, a ba gana, ka baka la gore a ke nyake go tseiwa. Bjale dikgopolo tša batho ba gopolōla mmagwe, gore ke yena a mo gantshago, ka baka la gore a gona motho yo a tla go diša dikgomo. Ke nnete o napile a gana, banna ka moka ba langwa dipele tša bona. Moredi wa Manoko ke moka a dula lapeng la mmagwe.

1959

4189 Mareka a imisa ke phaga. Phaga ke katse ya lefoka. Ka go riale mowe ke gore motho yola a go mo imisa a tibiwi o tseba ke yena fela. Mmagwe o ile a leka ka maatla go butšiša moredi wa gwe gore wpa o imišitše ke mang. O ile a gana go ba botša motho yowe a mo imišitšego. Ke moka ba tenega ba ntsha mathlo ba mo lebella. O ile a gana go ba botša, ka baka la go tshaba gore ba ka re a mo nyale.

4190 Manoko ke mosadi se ka monna ka baka la gore mengwako o wa ga ka noši le baredi ba gwe. Manoko o bina noko, bjale bana ba baredi ba gwe ba re agee noko. Ke moka ba napile ke ba ga Nanoko. Le mmoto o we a dulago gona ba re ke ga Manoko. Motseng wa gwe ge e tsena o ka ba wa re gona le monna, kganthe monna ke yena mmago bona. Ke yena mosadi yowe baredi ba gwe ba ilego ba seke ba tšeiwa. Bjale ba ba bitša gore ke bo mangenene.

4191 Mosadi ge a ka rakiwa bogadi ka baka la boloi. O swanetše go dula ga batswadi ba gwe. Mowe ga batswadi mothlomong a ka dula lebaka la ngwaga goba mengwaga e mmedi. Ka morago ga mengwaga ewe yo a mo nyakago a ka mo tseya.

RM/

1960 Go tšeya lebaka lewe ke gore ba goga diphefo bjale ka ge seema se re moloi a na lerupi.

4192 Kudu mosadi wa go rakiwa ka baka la boloi, ga tsewi ka baka la go tshaba go gogela noga ka motseng. Motho fela yo a nyakago go dula naš a ka fo ya a dula naš. Lebaka le lengwe mosadi wa go rakiwa ka boloi o tloga le bana ba gwe ka moka le dilo tše di mo lebanego. Le dikgomo tša go mo nyala a di gapiwi. Bjale ka ona mokgwa owe o tla ba a e ya go nyadiwa o tla ba a tshaba keng.

4193 Mosadi ge a ka tshaba monneng wa gwe a tšeya ke monna yewe agisanego naš. Ge agisana ga batho a se go nwešetšana mabjale fela aowa, go dula mmotong ka o tše ke gona go agišana. Bjale monna wa mmoto ka o tše goba bawe ba buswago ke ntona ya mmoto owe. Ge yo mongwe a ka thadiša yo mongwe mosadi ke moka ditela di thibane. Ka baka lewe ba fetogelane manaba, ba ka se ke ba lebelana gabotše. Yo mongwe wa bona e swanetše go roba, ke go tshaba a š a bōnē mmoto o mongwe a dulš ga ona. A be ka fatše ga puso ya ntlo e ngwe.

1961

4194 Balwi a ba lebane. Dintwa ka moka ba ka lwa ka mokgwa mang eupa ba ka se ke ba thloyana. Bjale ka ge seema se re balwi ke baratani. Ntwa ya thladisano ke ntwa e kgolo kudu, ke ntwa ya marumu. Molwa o dutši le ona o gona. Le ge banna bawe ba ka fapana ntwa ya bona a e lamolwe. Ba lwa ntwa e kgolo owe go bonagalago gore yo mongwe ka gare bona a hwe. Lehufa la thladisano ya mosadi a le fele, go fela ga lona ke gore yo mongwe wa bona a e ka fatše. Ke baka lewe ba sa nyakago go bonana.

1962

4195 Kgosi e ka eletša yo mongwe wa bona gore ba fapane. O ba e letša ka mokgwa owe e le gore mothlomong go sekiwa molato wa bona. Bjale a ka kgona go ba botša gore tše ke dinyane bogolo bo sale morago. Ka go riale mowe le swanetše go fapana yo mongwe a dule mmotong o mongwe. Go swanetšwe gore go diriwe ka mokgwa ola kgoši e ba botšago

RM/

ka ena. Kanthe le mowe ye mongwe o tla bulukawa. Lehufa la ba tšadizana ba fo tiya le mo o hwile.

4196 Lehufa la godimo ga mosadi a le na ngwana mmago. Ke nnete ge o ka re o na le ngwana wa mmago le agile motse ka o tee yo mongwe a rarela ga mosadi yo mongwe ke moka ke marumo. Go kgona talaewe ke gore yo mongwe a š ka fatše. Kwano ke moka e fedile magareng a bona.

1963

4197 Mewe boyago gwa dira bokaonenyana, ke ge moratho a ka tsenago ka ngwakong wa mosadi wa mogolo wa gwe. Bokaone bja gena ke gore mogolo a nape a gafšš moratho mosadi. Le gena ge a ile a mo gafela mosadi, wenna yowe o swanetše go tšwa ka motseng. Yo mogole o gata noga a e bōna. Ka baka lewe ke gore taba ba tla botsana. Mogolo a ne bo-tshabšš ka baka la gore ke ngwana wa gwe. Le gena lerumo la mogolo le tšwa go ngwana wa mmago. Ge mogolo a ka sitwa go gafela moratho mosadi gena ke marumo.

4198 Bjale ka Matepe le Marwai. Mogolo wa bona e be e le Phothene. Mosadi wa Phothene e be e le Maovase. Bjale Phothene a hwa gwa šala mosadi. Mmago Phothene ke Mankhateng. Bjale Mankhateng o ile a tšwala Photheng, ka morago a tšwala Matepe lekhotswana la bona Marwai.

1964

4199 Mogolo ge a hwile mosadi o swanetše go segula ke yo mongwe wa baratho ba gwe. Bjale ka morago ga selo, Matepe a re o nyaka go dula le mosadi, bjale a mo gana. Molao o be a swanetše go dula naš ka gobane ke yena yowe a ilego a loma seetse sa mogolo wa bona. Mosadi o ile a mo gana a nyaka moratho Marwai. Matepe a re yo monyana a ke a bolaya thwaebela e mogolo a o naš, e tšamella magatleng. Batho ba ile ba re ke noga e bolaya mala. A re di a kwala ke noga e bolaya mala. Fela yo monyana a ke a re go kata yo mogolo anšla.

4200 Matepe a bolaya Marwai ka lerumo. Ka moka batho ba ile ba palakana ba taeba gore mothela wa tshipa o fitile le Marwai. Ba ile ba re pele ga gore ba palakane, ba botša moratho gore a tloge le mosadi wa gwa. Lahu le thiba ditsebe a ka a tloga. Mogolo a re go moratho a re apere dikobo tša rena ngwana wa mma re 8 mothophi ro khopela bjala.

1965

4201 Ba ile ba apara dikobo tša bona ka mokgwa o ba ka kgonago. Ka morago ga mo ba apere ke moka ba ya mothopi. Ba ile ba thwa ba khopela bjala mowe. Ka merithi ba boya gae. Moratho o be a tagilwex bjale mogolo a sa tagwa ka baka la gore o be a taeba mediro owe a tilogo o dira. Ge ba fithile gae, moratho a bitša mosadi. Mogolo o ile a kwa bothoko kudu. Ke ge a tsena ka ngwakong, a tšeya lerumo a thaba moratho ka lona ke moka a ehwa.

4202 O ile a mmolaya ka baka la gore o ile a thoma a robala le Matepe. Bjale o ganne gore a mothanogela. Le ga go le bjale le yena o ile phuseletšwa a sa phela a latela moratho. O ile a phuseletšwa ke makgwa kowa Duivelskloof. Ke nnete mowe badimong ga basadi ga gona ngwana wa umago. Batho ba bolayana ka tsela ya mohuta owe.

1966

4203 Molata ge a ka thladisa mosadi wa ntona. Taba owe e boima kudu, ka gobane ka go riale mowe ke gore o rogile mong wa gwe. O swanetse go napa a tshabile le mo nageng e. Ka ntle le mowe ba ka se ke ba phidisaana gabotse. Ge a ka fo dula a na taba bjale ka ge a ka se kex a tšeya lerumu a mo thlaba. Mankgopana ke tšatši le a na le molato. Gona o tla lifiswa ka tefo ya ka godimo. Le ge a ka dira manganga a ba a temiwa, o tla mo tiya tše nkego wa bolaya. Mafela awe e le gore ke mafela a mosadi yola a go mo thladisa.

4204 Kgoši a ya swanela go thladisa mosadi wa molata. Kgoši ya thladisa mosadi wa molata, molata yowe ke moka a

RM/

na mong wa gwe. Ka lona lebaka lewe molata yowe o swanetse go tloga. Tlogo ya gwe ke go kguduga a yo dula seleteng se sengwe. Bjale ka go dira ka mokgwa owe wa gore kgoši a a tsamš a moga balata basadi ba bona ke go palakanya lešaba. Molaš a o dumele.

1967

4205 Kgoši a yo utswi mosadi wa molata. Ka go rialo mowe ke gore ke kgosi o tla kgona go athlola batho le go bopa batho. Ge a ka hwetswa o lifiswa ka sephiri ka mokgwa owe mong mosadi a nyakago. Goba tefo owe e taboga molaš wa tifišo a na taba. Fela batho ka moka ba ka se ke ba di tseba. Le yena mong wa mosadi o wa kometswa gore molato wa fela o fedile, wa se ke wa tsama o bolela. Kgoši ya nya le sepa e kgopetša ka molata.

4206 Ge taba e ka kwala gore le sepa go nyele kgoši. Bjale motho yowe a dirilego gore taba e tsebje. Motho yowe o wa lifiswa ka mokgwa owe kgoši e kgonago ka gona. Taba ya bobedi a ba a rakiwa. Bjale motho yowe ge a lifiswa a ba bolabole gore molato ke wa gore, ba re o rugile kgoši. Motho mo a roga kgoši ke go mo nyatša. Ka go rialo mowe o swanetše gore go lefa ke moka a rakiwe le mowe nage. Ke mowe ba rego go nyatša kgoši ke go tloga kgoši a e nyatsiwi e dutši mabung a bo yona.

1968

4207 Ntona le yona a ya swanela go thladisa molata ke molaš. Ge kgoši le ntona ba thladisa balata, ka methla ba tla fo dula ba ba nyatša. Ka gobane molao wa tswa ka mošate balata re a latela. Ke gore ba o wa mogela ke moka ba o šala moragō.

4208 Kgoši a ya swanela go utswa basadi ba balaudi. Molaš a o dumele. Ya baka la gore mosadi ge o dutši nae sekgong o mmotša ditaba tše dikgolo. Bjale ka baka lewe mosadi yowe a ke tseba tša ka meseš. Ge a ka bonwa, o wa a thodiswa a ba a lifiswa ke ba lekgotla. E seng lekgotla ka moka eowa beng ba kgoro fšla. Molaudi a ke a namela le fago ba bagolo ba le gona.

RM/

Temana ya 3: Poya bogadi ga a na le bana a se pere.

1969 4209 Poya bogadi e ka dula la papagwe, kantle le gore e nyadiwe la bobedi. Ge a na le bana, o fo dula le bana ba gwe. Ge monna a ka fithla a kwana le yena, bjale ka morago a re o nyaka go mo tšeya. Ka lebaka le lengwe batswadi ba mo ganšla, ba re a 13 nyake ngwana wa rena e ba pere. Re nyaka fšla mo a dutšl gana mo.

4210 Poya bogadi le yena ka noši a ka gana go ba pere ya magadi a mabedi. Kgano ya mosadi gantšl e tšwa batswading. Bjale ka baka la kgano ya mosadi, ke gore batswadi ke bo ntlia malomela kobong. Ka baka la gore ge motabo yola wa gwe, ge a botšl batswadi gore ke nyaka go mo nyala la bobedi. Batswadi ba motšl gore kwana le mosadi. Ke moka ge a yo bolabola le yena. O mmotšl gore mo sa nyake go dula le nna ntlogale. Ge monna yowe a sa tlogile ke moka batswadi ba šala ba mo kometšl gore a se ke a dumlala.

1970 4211 Ba ka mo dumella fela gore a mo šegšlš. Go segela mosadi ke go ya š dula naš, kantle le gore a bikiwe la bobedi. Ka go dula le mosadi yowe, mosadi e tla ba a puatha mogopo a tswelšlš monna. Menna ge a mmone o re ke mogatšaka. Mosadi le yena o re monna wa ka. Bana le bona ge ba e ra monna ba re papa. Le ga go x le bjale monna yowe a dula ka maragš a mabedi.

4212 Monna o soma mediro ka moka ya lapa bjale ka mosadi wa gwe. Masemong o swanetše go ya le mosadi go mo limiša gammogo le go thagola. Dikapare le tšona o wa mo rekela. Ngwako le ona o wa mo agela gammogo le dilwana tše dingwe tša ngwako. Mosadi le yena o wa mo apeela. Bana le bona o ba šogšla makgeswa. Ke baka lewe bana ba mmitsago gore ke papago bone.

4213 Dikgomo tša go nyala baredie. Monna yowe wa mošegela a laole thelo godimo ga dikgomo tšewe. Dikgomo ka moka ga tšona ke tša mosadi le barwa ba gwe. Sewe e lego sa gwe ke sewe a

K34/82

1971

ee jago. Bjale ka ge kgomo e ka bolaiwa a sa dula ka mowe lereng, gona e tla ja.

4214 Mosegela ka phoka letšatši la tshaba e ya o loga. Ke gore ka lebaka le lengwe a ka fo mo raka. Bjale ge a mo raka monna a na maatia a go ganela bjale ka ge mosadi a sa mo nyala. Monna yowe o fo tloga a le fela. Ke gore a gona sewe a swanetsego go ee tseya. O fo tloga bjale ka ge a ile a tla a le fela. Dilo ka moka disala le mosadi ka baka la gore o be a mo apeela. Ke gore dilo tše ka moka o di rekile ka go mo apeela.

1972

4215 Ya gola e raga lekgeswa. Selo sa go lela ke lekgeswa ke polo. Bjale ngwana o wa le diwa ka go fepiwa ke batswadi. Bjale mo a gotše o ba le mokororo. Mokororo owe wa gwe ke go raka monna yola a go ba a dutši le mmago bona. Monna yowe a ka se ke a ba le maatia ka gobane mmago bona a mo nyala. Ke mowe re hwetsanago seena se, ke thagoletše leokana la re go gola la nthaba.

4216 Monna ga rakile ke poya bogadi, o wa likisa gore a ka hwetsana dilo tše gwe. Fela polabolo owe ya gwe e ka se ke ya mo thusa selo, ka gobane banna ka moka ba tla ema le mosadi. Ka baka la gore ba tla mmotša gore ge o be o mo fa e be o mo fa ka baka la gore le yena o be a go apeela. Ke yona taba le lepheko la gore monna a se ke a hwetsana selo. Lephoko le lengwe ke gore mosadi a mo nyala ke naka tše go diyo e thwesa. Ke gore a retiwa ke motho wa gore a tle a dule le mosadi, o tšile ka nši ka go kwa se se mo tshubago.

1973

4217 Dikgomo t'a morodie wa pele di fiwa makgolo wa bana. Di fiwa bo makgolo wa bana, ge ba ile ba ntsha dikgomo tše go fa mothladiwa wa poya bogadi. Ge poya bogadi a ile a fo rakiwa ke monna wa gwe, batswadi ba se ke ba ntsha dikgomo tše poya bogadi ba fa mothladiwa. Makgolo le yena a ka se ke a fiwa dikgomo. Dikgomo tše di ka fiwa o makgolo ke tše

K34/82

mo di ya go nyala mosadi yowe a tlogo tšeya ke morwa poya bogadi. Barwa ba tla tšeya basadi ka tšona.

4218 Poya bogadi ge a no bšlšga bana ba basetsana, dikgomo ka moka tša go ba nyala di laolwa ke mmago bona. Moredi yo mongwe le yo mongwe wa gwe, o swanetse go ba le lapa la gwe. Ke gore ka dikgomo tša go me nyala, ba swanetse go tšeya mosadi ka tšona. Dikgomo tša go nyala moredi yo mogolo di tšeya ke ba ga makgolo wa gwe. A ba di tsee fela ba nyala mosadi, mosadi yowe go tšilo ba yena mojalafa. Le ngwana wa gwe e tla ba mojalafa.

1974

4219 Bana ba go belega ke mosegela. Ke gore monna o belegisa mosadi bana. Mosegela ke wa monna o dutšiši le mosadi yo a sa mo nyalago. Wa mosadi o bitsiwa gore ke mosegelwa. Batswadi ba mosegelwa le ge ba ile ba fa mothladiwa dikgomo tša gwe, monna yowe wa mosegela a hwetsane selo.

4220 Ge mosegela a ka šegela mosegelwa a se na lapa. Le ge a ka belegisa mosadi bana bjang le bjang a fiwi selo. Ge mosegela a ka hwa a le mowe matsogong a mosadi, gona ba kgona go'moloka ka kgomo. Kgomo ewe e tla ba e tswa yo mongwe wa baredi ba mosegelwa. Ge a na le lapa a filo tlogela mosadi wa gwe a ile a dutše le mosegelwa, mothang ba bona gore mogwera mogolo o ragela go thaola. Ba rwala ba ya ba lathla lapeng la uma we. Ke gore ga mosadi wa gwe. Go thiwa gore ga umagwe ka baka la gore o be a sa thlwe a robala le mosadi.

1975

4221 Ba leloko la gabo ba ka se ke ba fa mosegelwa molato wa gore o bolaiše motho wa rena. Ke mpja e hwile lephekong a e na molato. Le dilo tšewe a go ba a e fa mosegelwa a di sadiwi moragō. Ge a ile a tšeya selo se sengwe sa mosadi yola wa gwe, a ya a fa mosegelwa. Mosadi o wa se nyaka ba mo fa thona.

RM/

4222 Mothopo wa bana ba poya bogadi. Ge poya bogadi batswadi ba gwe ba ile ba ntsha dikgomo ba fa mothadiwa, bana ba bitswa ka mothopo wa makgolo wa bona. Mothopo oia wa papago bona o hwile ka baka la gore dikgomo tsa gwe o gapile. Ka baka lewe la kgapo ya dikgomo ke gore ke moka mothopo o hwile. Le ge mosadi a ka dula le monna a mmelegisa bana, bana bawe ba tla fo bitsiwa ka mothopo wa makgolo wa bona.

1976

4223 Sa go se phumule mothopo ke dikgomo. Poya bogadi ge e ka ya ya dula lapeng la papagwe a na le bana, mothadiwa a se ke a gapa dikgomo, bana bawe ba bitsiwa ka mothopo wa papago bona. Papago bona re ra mothadiwa. Le ge monna ye mongwe a ka ya a dula le mosadi yowe, a ba a dira bana ba bangwe nae. Bana bawe le bona ba tla bitsiwa ka mothopo wa bo mothadiwa. Bana ba ka bitswa ka mothopo wa monna wa go dula le mmago bona ge a ile a nyala mmago bona.

4224 Batho ba sika le bolwetši. Monna yola wa mosegela ge a bona ngwana a babja, a ka se ke a fo ntsha mathlo a mo lebella. O swanetse go mo a lafisa, monna ge a ka se ke a mo alafisa, a ka se ke a kwana le mmago ngwana. Mosadi ge a re monna o wa nthata o bona ge a nyaka ngwana wa gwe. Ge sa nyake ngwana le mmagwe a mo nyake.

1977

4225 Molwetši e wa alafiswa ka ditseka. Dingaka a di alafe molwetši fela, o wa alafiswa ka ditseka. Bjale ka go riale mowe monna yowe a dulago le mmago bana bawe ba poya bogadi, ke yena yowe a swanetsego go alafisa bana. Ge monna a ka rakiwa a fiwi selo o fo tloga a phuthile diatla. A ka a reta ke motho wa gore a alafise bana. Le gona o be a ba alafisa ka go bona mmagwe ka mokgwa o a go ba a mo swere ka ona.

4226 Malwetši a medimo. Medimo ya bo monna yola a go ba a dutši le poya bogadi, e ka se ke ya kgona go tsena ka lapeng la poya bogadi. Go tsena ga badimo ke bakeng la dikgomo, ~~ba~~

RM/

gona badimo ba ka kgona go tsena. Kantle le dikgomo a gona modimo o o ka tsenago. Ge no ba bjale ka monna ge a ka ya a imisa mogatša monna yo mongwe. Le ge moimisi a ka lifiswa ka dikgomo, badimo ba bo molifisiwa ba ka se ke ba teena ka lapeng la bo moimisiwa, ka baka la gore dikgomo di ile ka baka la go lefa.

1978

4227 Mosadi wa moopa wa poya bogadi. Monna yowe a dulago nae, a bona gore a go botse go fo dula le mosadi a sa tsware selo. Ke moka a dira gore a mo alafise. Ka morago ga kalafiso ewe, ke moka a swera bana. Bana bawe ke ba mosadi e seng monna, ka baka la gore ditefa t'a ngaka di tla tšwa ga ngwana wa mathomš. Bana ba ka morago bona a ba ne taba.

4228 Moja tša mosogela o wa okella, o tla ja le tša motheyo. Ke gore monna ge a dutši le mosogelwa, a swanela go mo tswenya. Ge a sa ka a mo tswenya, gona o tla ja dilo ka moka. Ka go riale mowe o tla ba a lletše maatla a la a gwe.

1979

4229 Badimo ba mothladiwa. Mosadi ge a ile a thlala monna wa gwe, a tloga le bana. Bjale batswadi wa mosadi ba fa mothladiwa dikgomo tša gwe. Ba ba ba nyala le bana. Badimo ba bo mothladiwa a ba sa na tsela ya go tsena, ya go tsena, ka baka la gore dilo tša gwe ka moka ba mo file. Memoya ya badimo e tsena baneng ka baka la pelaele ya motho. Pelaele ya gwe ke ya go belaele seve ba se šago ba mo fe. Ka baka la pelaele ya motho yowe gona e ka kgona go tsena.

4230 Poya bogadi ge ile ya tloga le bana, batswadi ba se ke ba fa mothladiwa dikgomo. Ka baka la gore mothladiwa a hwetšana dikgomo, bana bawe e sa le ba mothladiwa. Le mothopo ba swanetse go bitša ka wa papago bona. Ka baka la gore dikgomo a di gapa moya wa badimo o ka tsena baneng. Bjale ka ge bana e sa le ba gwe, kgadi ya bo mothladiwa e ka ya ya phasa ke moka molwetši a fola.

RM/

4231 Poya bogadi o šiya bana le papago bona. Ba ga makgolo wa gwe a ba fe selo. Bjale ge ngwana yo mongwe ge a ka

babja, ditaola tša tswara medimo ya bo makgolo wa bana.
 Ba no ya ba nmitša a tla a phasa. A ka se ke a le thetša
 ba tlogolo ba gwe ba ehwa. Bana bawe ba ka se ke ba dula
 go ya ba bona makgolo wa bona. Mothladiwa o swanetše go ntsha
 sa sewe se belaelwago ke moka se bolaiwe, makgolo a phase bana.
 Mafelle a ditaba tša tema ya 22.

4232 Lenanyo la ditemana tša Tema ya 22:

4075 Temana ya 1 (a): Poya bogadi a ka tšeiwa gape 1901.

4094 Temana ya 2 (b): Pere ya magadi a mabedi 1911.

4124 Temana ya 2: Mosadi wa go sala o fela a tšhaba le
 menna 1926.

4208 Temana ya 3: Poya bogadi ga a na le bana a še pere.

Morena a nthuše ka e ngwe e la puku ke feditše.

Ke nna wa gago yo a thlomphegago,

H. M. Mohlabe.

END. 887